

2. číslo – 2012

zpravodaj

Časopis pro obyvatele regionu Jaderné elektrárny Dukovany

- **Stresstesty
po česku**
- **Dukovany:
4 x 500 MW**
- **Andrea
Kerestešová**
- **Poslanec
a senátor
o budoucnosti
Dukovan**
- **Příloha:
Zpravodaj +**

Obsah:

Titulní strana: Andrea Kerestešová na fotografii Jana Sucharda

- str. 2 ■ OBK v roli spolujezdce jaderné energetiky
- str. 3 ■ Stresstesty po česku...
- str. 4 ■ Velká rekonstrukce ukončena: Dukovany 4x500 MW
- str. 5 ■ Pyšel a Vaneč – aneb z kuchyně paní starostky
- str. 6-7 ■ Andrea Kerestešová: Dobrodružství mě učí pokoře
Rozhovor Aleny Hostašové
- str. 8 ■ Prověрка WANO na maďarské jaderné elektrárně
- str. I-IV Příloha: Zpravodaj +**
- str. 9 ■ Občanské sdružení Vrátká
- str. 10-11 ■ František Bublan a Vítězslav Jonáš: Můj pohled na budoucnost
Jaderné elektrárny Dukovany
- str. 12 ■ Hrozí black out Dukovan? aneb Desetkrát „Co když?“
- str. 13 ■ Muzeum hraček v Jaroměřích nad Rokytou
■ Pivní festival v Padochově
- str. 14 ■ Přijďte se bavit s námi. Pozvánka na akce podpořené Skupinou ČEZ
■ Pro volnou chvíli
- str. 15 ■ Nabídka výrobků a služeb podnikatelů v okolí
Jaderné elektrárny Dukovany
- str. 16 ■ Soutěžení pro školáky z dílny brněnského vydavatelství KIRA

ZPRAVODAJ EDU

Vydává ČEZ, a. s., Jaderná elektrárna Dukovany.
Registrační číslo: MK ČR E 11631.
Pro Jadernou elektrárnu Dukovany připravuje
PhDr. Jan Sucharda - JAS, Sokolská 368,
675 55 Hrotovice, telefon/fax: 568 860 168
E-mail: jas@jas-hrotovice.com
nebo: zpravodajedu@cez.cz.
Náklad 40 000 výtisků. ZDARMA.
Zpravodaj EDU v on-line podobě je na adrese:
www.zpravodajedu.cz

OBK V ROLI SPOLUJEZDCE JADERNÉ ENERGETIKY

aneb

K ČEMU JE OBČANSKÁ BEZPEČNOSTNÍ KOMISE?

Když jedu automobilem s rodinou a někým spěcháme, mluví mi manželka do řízení: „Snad je důležitější vůbec dojet, než nás někde vybourat? Neblázni!“, říká. Myslím, že nejsem ojedinělý případ, že každý z nás řidičů má tuto zkušenost. Není to vždy příjemné, ale je to legitimní starost i právo spolujezdce zajímat se o bezpečnost všech, kteří spolu cestují z místa A do místa B. Naši spolujezdci jsou většinou také řidiči, znají vozidlo a jeho možnosti stejně jako my, a tak dobře vědí a vidí, o jaká rizika se při jízdě jedná.

Jaderná energetika tento fakt spolujezdce, kterým je okolí elektrárny, zóna havarijního plánování (ZHP), od počátku své existence akceptuje a podrobuje se proto zvláštní odborně znalé kontrole, kterou vykonává Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Vedle provozovatele ČEZ sedí v roli spolujezdce inspektorát SÚJB, bez jehož souhlasu se obrazně nedá zatočit doprava doleva, přidat plyn, předjet. Kontroluje, zda zařízení splňuje technické podmínky provozu, řidiči jsou v pořádku a kvalifikovaní, zda jsou zapnuty bezpečnostní pásy, fungují brzdy a všechny airbagy.

Od vyhodnocení havárie ve Fukušimě očekávám i zhodnocení tohoto vztahu: jezdec TEPCO a spolujezdec japonský státní dozor. Zdá se, že oba společně podcenili to, nač mysleli staří Japonci, kteří někdy v minulých staletích rozmístili v hloubce pobřeží památné kameny, jež varovaly před stavbami blíže ke břehu moře. Selhala ale i japonská občanská společnost. Možná v Tokiu o nějakých varovných kamenech vůbec nevěděli, ale občané z okolí Fukušimy ano, měli je denně na očích.

Fukušima, ale nejen ona, ukazuje, že okolí elektrárny je skutečným spolujezdcem jaderné energetiky. Spolujezdcem, který ale o řízení a technickém stavu, až na výjimky, příliš mnoho neví, nevidí často ani na cestu, po které se jede, jenom případně nábourání citelně pozná. Zřízením Občanské bezpečnostní komise (OBK), která dostává pravidelné odborné školení a má přístup ke všem požadovaným informacím o elektrárně, se tento nedostatek snaží odstranit. OBK může vidět prakticky stejně jako řidič, záleží jenom na jejich jednotlivých členech.

Z kabiny spolujezdce zdraví **Bořivoj ŽUPA**
předseda OBK při JE Dukovany

Členové OBK při JE Dukovany (EDU)

Sedící - zleva: Jiří Kostelník, starosta Mohelna, Bořivoj Župa, předseda OBK, Antonín Mlynář, místostarosta Hrotovic

Stojící - zleva: Pavel Štefka, starosta Bohutic, Vladimír Černý, starosta Rouchovan, Miroslav Kříšťal, starosta Dukovan, Josef Obrlík, starosta Ketkovic

STRESSTESTY PO ČESKU, ZÁTĚŽOVÉ TESTY JADERNÝCH ELEKTRÁREN

Co si pod tím mám představit?

Odpověď na tento dotaz ale musí být poněkud delší.

BRUSEL

8. května v Bruselu oficiálně skončila základní etapa zátěžových testů (ZT) evropských jaderných elektráren veřejným slyšením. Následovat bude Akční plán, který zahrnuje konkrétní opatření k dalšímu zvýšení úrovně jaderné bezpečnosti. „Stresstesty se staly vzorem pro celý svět. Jako kampaň jsou ukončeny. Teď ale nastupuje tvrdá denní práce. Všechna zjištění musí být promítnuta do konkrétních opatření, která dál zvýší bezpečnost evropských jaderných zařízení,“ říká doslova Andrej Stritar, předseda vysokého evropského výboru pro jadernou bezpečnost (ENSREG).

GREENPEACE

VERSUS ČEŠTÍ STAROSTOVÉ

Proti znění závěrečné zprávy (<http://www.ensreg.eu/documents>) protestovaly v Bruselu nevládní ekologické organizace. Jejich provedení i obsah kritizoval například Jan Haverkamp z hnutí Greenpeace: „Jestli měly vrátit důvěru veřejnosti v jadernou energetiku, jak na začátku procesu zmiňovali odborníci i politici, pak selhaly. Nesplnily svůj účel. Poprvé byl proces o něco otevřenější, výsledek tomu ale neodpovídá.“ Hodnocení, do kterého se zapojili připomínkami, dotazy i účastí na jednáních, považují aktivisté za netransparentní.

Tato tvrzení však odmítli mimo jiné i přítomní čeští starostové. Podle Miroslava Křišťála z Dukovan, Vladimíra Měrky z Náměště nad Oslavou (také předseda sdružení Energoregion 2020) a Jaroslava Hlaváče z Protivína mají představitelé samosprávy dostatek podrobných informací o provozu elektráren i o probíhajících zátěžových testech. „Informace z elektrárny proudí téměř nepřetržitě, máme k dispozici i odborníky, kteří jsou schopni je vysvětlit jak nám, tak přímo občanům,“ říká Miroslav Křišťál, jehož prohlášení se objevilo ve shrnutí celého evropského setkání.

KDE JE PRAVDA?

Myslím, že komunikace jaderné energetiky v České republice v devadesátých letech minulého století pochopila, že klíčem k důvěře okolí v jadernou energetiku je otevřenost informací a rychlost, se kterou se veřejnost dozvídá o našich problémech, ale i našich úspěších. Energetika dnes nekonejší nikoho absolutní bezpečností, pro-

tože ta v ničem neexistuje. Každý provoz představuje rizika a my trvale pracujeme na tom, aby jejich míra byla přijatelná získanému užítku (dlouhodobě bezuhlíkatá elektřina) a aby přijatelné riziko bylo stále menší a menší. Tyto zásady nás po havárii v Japonsku vedly k tomu, že jsme okamžitě začali vysvětlovat, co se to ve Fukušimě děje. Intenzivní komunikace pokračovala i v otázce stresstestů.

FUKUŠIMA

Dne 11. 3. 2011 východně od japonských ostrovů došlo k silnému zemětřesení 9 st., které uvedlo do pohybu i vlnu tsunami. Ta za 45 minut po odstavení všech reaktorů JE Fukušima zalila vodou čtyři níže položená zařízení a zbavila bloky 1-4 všech elektrických zdrojů pro chlazení odstavených reaktorů. Zbytkový výkon v reaktorech 1-3 JE Fukušima po několika desítkách hodin odpařil část chladicí vody a došlo k tavení paliva a vývinu vodíku na obnaženém palivu. Vodík pod střechou hal vybuchl.

STRESSTESTY

Evropská komise (EK) si nutně položila otázku, zda není možná podobná situace některých jaderných elektráren i v Evropě? To je základní úvaha vedoucí k analýzám chování elektráren pro extrémní živelné pohromy v intenzitě pravděpodobně 1x za 10 000 roků (zemětřesení, tsunami, záplavy, dlouhodobě vysoké a nízké teploty, vichřice) vedoucí záměrně k těžké havárii elektráren. Zkrátka posoudit, co všechno elektrárna při nepříznivé, havarijní situaci vydrží a zda neexistují rozumná opatření, která by dosáhla dalšího zvýšení bezpečnosti. Odborné zprávy vypracované desítkami odborníků z celé ČR v rozsahu několika set stran byly vyvěšeny v češtině i v anglickém překladu na webech ČEZ i Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (www.sujb.cz).

OBČANSKÁ BEZPEČNOSTNÍ KOMISE

Pro nepoučeného laika je jaderná energetika a uspořádání konkrétní elektrárny složitou záležitostí. Aby přes tuto složitost mohla veřejnost kontrolovat jadernou elektrárnu vznikla před 16 lety Občanská bezpečnostní komise (OBK) složená ze starostů z okolí elektrárny, kteří prošli základním školením o elektrárně. OBK dostává denně ranní hlášení směnového inženýra o provozu a je pravidelně školená v různých tématech; má rovněž možnost položit jakýkoli dotaz a žádat odpověď. Stejnou ochotu komunikace má i Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB). OBK i veřejnost byla a je průběžně informována o havárii v Japonsku i o obsahu a výsledcích stresstestů takto:

- březen 2011 – mimořádné zasedání OBK a rady Energoregionu 2020 – shr-

nutí a vysvětlení dostupných informací týden po události

- zvláštní příloha Zpravodaje EDU – bližší informace, srovnání, terminologie

- květen 2011 - OBK na SÚJB v Praze – seznámení s činností krizového štábu, předávání informací na mezinárodní úrovni
- říjen 2011 - Seminář OBK v Dalešicích pro obce v zóně havarijního plánování (ZHP) – členové OBK referovali o možných opatřeních pro zvýšení bezpečnosti
- leden 2012 - 1. veřejné jednání k zátěžovým testům (ZT) evropských jaderných elektráren v Bruselu, účast předsedy Energoregionu 2020
- duben 2012 - Jarní seminář České nukleární společnosti a OBK v Hrotovicích s předsedkyní SÚJB o výsledcích zátěžových testů a přijatých opatřeních
- květen 2012 - 2. veřejné jednání ENSREG k ZT evropských JE v Bruselu, účast zástupců obcí ZHP.

Myslím, že tyto aktivity OBK jsou významným přínosem okolí elektráren k informovanosti obyvatel o bezpečnosti.

Takto vypadají pamětní kameny z okolí Fukušimy, které varují před stavbami blíž k moři. Obyvatelstvo prefektury Fukušima do nich už ve středověku přeneslo své zkušenosti s tsunami. Je zřejmé, že v Japonsku tento přínos zkušenosti obyvatel zásadním způsobem absentoval, nebo se nedokázal u provozovatele TEPCO ani u japonského dozoru prosadit. Nevím, zatím jsem se nedozvěděl to nejdůležitější. Proč byly bloky 1-4 v provozu v lokalitě s ochrannou hrází na sedmimetrové tsunami, když v blízké oblasti bylo od roku 1498 registrováno šestnáct zemětřesení s následnou tsunami vyšší než 10 m.

V příštím čísle Zpravodaje o akčním plánu opatření na další zvýšení bezpečnosti na JE Dukovany.

PETR SPILKA

VELKÁ REKONSTRUKCE UKONČENA

DUKOVANY = 4 X 500 MW

EDU+

4 x 500 MW

Dokončením tzv. „velké odstávky“ na 2. bloku dosáhla Jaderná elektrárna Dukovany výkonu Temelína - tedy rovných 2 000 MW. Původně projektovaný výkon byl 1 760 MW. Za tímto grandiózním úkolem je náročná a odpovědná práce stovek lidí a desítek dodavatelských firem. Všem patří upřímné poděkování.

Elektrárna Dukovany patří mezi nejlépe provozované jaderné elektrárny v Evropě i ve světě. Tak jako na zařízeních stejného typu v zahraničí dochází i v naší elektrárně k postupným záměnám zařízení z důvodu opotřebení a zastarávání.

První etapa velkých rekonstrukcí probíhala v letech 2005-2008. Obnova byla zahájena na 3. bloku 2005. Hlavní činností byla záměna systému řízení a kontroly reaktoru. Na strojovně byly provedeny záměny částí turbin. Kromě hlavních činností proběhlo v každé odstávce na 60 „menších“ akcí. Vlivem přesnější kontroly, regulace a využití technického pokroku při návrhu nových částí turbin bylo za stejného výkonu reaktoru dosaženo zvýšení výkonu bloku ze 440 na 456 MWe (MW elektrického výkonu). Druhá etapa velkých rekonstrukcí byla zahájena opět na 3. bloku, a to v roce 2009. Tato modernizace přinesla zvýšení výkonu reaktoru o 5 % vůči původnímu výkonu. Byly provedeny zásadní úpravy na velínu bloku. Obnovou byly dotčeny ovládací prvky na panelech a pultech. Dále pak měřicí a signalizační přístroje, zpraco-

vání a archivace potřebných dat a údajů. Do palivové vsázky byl přidán nový typ jaderného paliva. Aby vyrobený výkon bylo možno přenést do elektrizační sítě, bylo zapotřebí provést další rekonstrukce na turbinách. Nahradiť stávající generátory, které převádějí mechanickou rotační energii na elektrickou a také vyměnit hlavní (blokové) transformátory, které zase upravují a přenášejí vyrobenou elektrickou energii do rozvodné sítě. Z uvedeného je zřejmé, že tyto rekonstrukce s sebou opět přinesly několik desítek souvisejících akcí. Modernizace zařízení nám umožnily po najetí bloku dodat do elektrizační sítě plánovaných 500 MWe.

Náběh bloku po takovéto velké přestavbě není nijak jednoduchý. Obsahuje přibližně

180 testů a zkoušek. Zvyšování výkonu bloku probíhá po etapách, testují se nová instalovaná zařízení, jejich vzájemné vazby a součinnost. Simulují se i některé vybrané poruchy a sleduje se chování jednotlivých zařízení, ale také chování bloku jako celku, zda pracuje podle projektu.

Právě před několika dny byl uveden do provozu druhý výrobní blok elektrárny, na kterém od konce února probíhala druhá etapa velkých rekonstrukcí. Je to poslední blok v pořadí, na kterém bylo dosaženo výkonu 500 MWe. Touto rozsáhlou akcí však obnova elektrárny Dukovany nekončí, skončila jedna významná etapa. Je to další postupný krok projektu „Bezpečně 16 Tera“ (což znamená roční výrobu 16 TWh).

Na ostatních blocích jsou již v běhu další modernizace. Mezi významné jsou zařazeny úpravy dílčích celků bezpečnostních systémů. Tyto akce potvrzují přibližně následující tři roky.

Všechny čtyři dukovanské bloky dnes umí vyrobit 500 MWe. V součtu je to srovnatelný výkon s Jadernou elektrárnou Temelín. Nyní je tedy potřebné vynaloženého úsilí a vložené investice využít a bloky bezpečně provozovat. Popřejme tedy na závěr bezporuchový provoz všem výrobním blokům naší elektrárny.

Rudolf Doležal

Fotografie Jan Sucharda

PYŠEL A VANEČ

aneb z kuchyně paní starostky

Dnešní putování do obcí, v jejichž čele stojí ženy, nás zavedlo na severní okraj dvacetikilometrového pásma okolo JE Dukovany do malebné, typicky „vysočinské“ krajiny s bludnými balvany, lesíky, remízky a mnoha rybníky. Obec Pyšel a její místní část Vaneč, které patří k nejstarším obcím v našem regionu, každého návštěvníka přivítají poklidnou atmosférou, ale děje se zde spousta zajímavých věcí...

Obec Pyšel se nachází 9 km severovýchodně od Náměště nad Oslavou a má dvě místní části Pyšel a Vaneč. Starostkou obce, kde v místní části Pyšel žije 382 obyvatel a ve Vanči 66 osob, je od roku 2010 paní **Mgr. Martina Brestovská**.

Obec Vaneč je prvně písemně zmiňována již v roce 1104, obec Pyšel až v roce 1349, a to v souvislosti s pyšelskou tvrzí. Za husitských a česko-uherských válek byla Pyšel velmi poničena, znovu osídlena pak až v roce 1536. Dominantou návsi Pyšela je tvrz, která byla pravděpodobně postavena ještě před rokem 1300 jako vodní tvrz, obklopena soustavou pěti rybníků, které ji chránily. Údajně velkou roli hrála v období po bitvě na Bílé hoře, kdy sloužila jako úkryt tisků, zejména Bible králické. Od roku 1764 až dosud je tvrz v držení rodu Tasovských a je využívána k soukromým účelům. V katastru obce Pyšel jsou dvě zaniklé obce: Říčany směrem na Častotice a Říčánky na rozhraní katastru Pyšel a Pozdřatín. Při toulkách po obci Pyšel nepropásnete návštěvu kapličky na Stráži, kde mělo údajně dojít ke zjevení Panny Marie a místo se stalo v minulosti hojně navštěvovaným poutním místem. Legendu o nešťastné lásce připomíná smířící kámen po cestě u Častotic.

V obci je mateřská škola a základní škola od 1. do 5. třídy, samozřejmě jako v každé správné vesnici nechybí ani kostel a hospoda. Po procházce se můžete zastavit ve vinárně U Hastrmana v Dobrovolnově mlýně.

A jak tráví svůj volný čas občané obou místních částí? V obci Pyšel působí fotbalový tým, ve kterém trénují již mladé tříleté fotbalové naděje, kam si chodí zakopat i jejich tátové, ti však nezůstávají jen u fotbalu, ale starají se i o to, aby na vsi bylo živo. Dobrovolní hasiči z Pyšele a Vanče se podílejí nejen na zajištění bezpečnosti, ale i na celém kulturním životě. V době plesů se pořádá Hospodský ples v Hospůdce u Tůmů a Hasičský ples ve Vanči. Nechybí ostatková merenda s průvodem masek a zábavou. Šikovné maminky organizují dětský karneval a pálení čarodějnic. Na začátku léta spolky připravují dětský den, plný různých her a soutěží. Ve Vanči si v průběhu léta na nohejbalovém turnaji přijdou na své aktivní i pasivní příznivci nohejbalu. V srpnu na slavnost Nanebe-

vzetí Panny Marie se slaví pyšelská pouť s muzikou a vším, co k pouti patří. Podzim pak patří v obci oslavě tradičních dožíněk. Oblíbenou akcí je Kuřování aneb netradiční vycházka do přírody pro celou rodinu. Celá rodina luští tajenku, do které musí písmenka vybojovat při různých soutěžích nebo najít v přírodě. V době adventní jdou děti v lampičkovém průvodu do kostela, kde se setkají se svatým Mikulášem. O Vánocích připravují každoročně děti a mládež malé vánoční divadlo. Další vyžití obyvatel je pak umožněno v posilovně, ženám při aerobiku. Působí zde i oddíl minikopané, v zimě hokejové družstvo a požární sport je pro všechny. Po celý rok je pak možnost tvořit v keramické dílně.

A jaké že se chystají investiční akce?

„V letošním roce plánujeme vybudovat komunitní kompostárnu, která by vyřešila problém s bioodpadem. Máme krásnou zelenou náves, která potřebuje údržbu a vzniká i mnoho odpadu, zároveň by kompostárna sloužila i všem spoluobčanům k likvidaci jejich bioodpadu. V plánu je také dokončení opravy chodníku a výměna veřejného osvětlení.“

A jak tráví volný čas paní starostka a její oblíbený recept?

„Volného času je málo, mám ráda turistiku pěšky, na kole, autem i balonem. Příroda je kouzelná a já si ji velmi ráda vychutnávám plnými doušky, zde si nejlépe vyčistím hlavu a úplně nejlepší na tom je, že jsme celá rodinka pohromadě. Když jsem se zeptala svých dětí, co mám napsat za recept, navrhly **krabí sushi**, které je u nás velmi oblíbené. I když název zní vznešle, jedná se o palačinky, jejichž těsto obarvím pomocí potravinářského barviva na růžovo. Palačinky zařizujeme, aby vznikl obdélník, potřeme tvarohem utřeným s cukrem. Broskve nakrájíme na proužky a vyskládáme je za sebe na tvaroh, opatrně smotáme, aby broskev zůstala uprostřed a nakrájíme na špalíčky, vypadá to

Vánoční divadlo Herodes

Soutěž v hasičském sportu pro malé i velké

Dětský den

jako sushi, ale chutná po palačinkách s tvarohem.

A ještě jeden oblíbený – Kuřecí řízečky

Kuřecí prsíčka nakrájíme na medailonky, osolíme, potřeme tatarskou omáčkou, necháme 3-4 hodiny uležet. Obalíme ve strouhance, usmažíme. Máme zaručené šťavnaté chutné řízečky, ke kterým se skvěle hodí bramborová kaše a zeleninový salát s rajčaty a mozzarelou.“

Alena Hostašová

Foto archiv obce

ANDREA KERESTEŠOVÁ: DOBRODRUŽSTVÍ MĚ UČÍ POKOŘE

V době, kdy Andrea Kerestešová hrála ve filmu Raftáci, určitě nepočítala s tím, že ji čeká retroseriál Vyprávěj a díky němu brzo „vpluje“ do srdcí mnoha diváků. V dnešním rozhovoru si však nebudeme s touto milou, usměvavou a křehkou slečnou povídat o seriálu, ale budeme mít možnost cestovat po celém světě, poznat ji jako odvážnou a velmi emotivní mladou ženu, která přestože odpovídá na otázky velmi rychle, vždy je na jejích odpovědích znát, že jsou vždy ze srdce a hluboce promyšlené....

Máte nějaký cestovatelský sen?

Cestovatelské sny si plním pomalu, ale jistě. Jeden sen si splním a přichází další, protože sen nikdy nekončí a ani nechci, aby moje sny končily. Ale to, co bych chtěla opravdu zažít a pak umřít, je cesta do vesmíru. V podstatě se to dá zažít již dnes, ale je to hodně drahé. Vnitřně

si říkám, třeba za třicet let to bude normální věc létat do vesmíru. Věda je tak rychlá, že si nemyslím, že by to nebylo možné. Pořád tomu věřím, že se do vesmíru dostanu a až to uvidím, jak jsme malí a bezvýznamní, uvědomím si svoji maličkost a především tu pokoru...

Andrea Kerestešová - autoportrét

Kam jste se vydala na svou první objevnou cestu?

Do osmnácti let jsem nikde nebyla. Poprvé jsem byla u moře, když mi bylo devatenáct, a to v Chorvatsku, byla to taková zavedená klasika. Cestovat jsem začala se svým prvním přítelem, který mi ukázal, jak je cestování úžasné.

A první exotika?

Moje velká exotická cesta byla do Číny. Najednou jsem se ocitla v úplně jiném světě. No a pak už následoval Nepál, Indie, Afrika, Střední Amerika, Thajsko. Nedávno jsem se vrátila z Filipín.

Co pro vás znamená cestování?

Je to podle mě jediná rozumná investice, do které máte dát peníze. To, co zažijte, vám nikdo nikdy nevezme. V podstatě celý rok vydělávám na to, abych pak mohla někam jet. Moje cesty se pak ještě rozdělují na dva druhy. Jedny cesty jsou pracovní, točila jsem slovenský pořad o cestování s názvem: Na vlastní kůži, teď bude volné pokračování, a to se bude jmenovat Andrea za hranicí. Musím říct, že tyto cesty, kde natáčíme, jsou docela náročné, protože točíme jen dva, nemáme s sebou žádné zvukaře a další jiné profese, které jsou u filmu. Myslím si, že jsme se ale hodně posunuli. Je to však hodně tvrdá práce, chodíme pozdě spát, brzo vstáváme...

A pak jsou ty druhé cesty, a to s mojí kamarádkou z dětství. Obvykle si vybereme destinaci a odjedeme někam na dva týdny, přiletíme na letiště a vůbec nevíme, kde budeme bydlet, takže zažíváme velké dobrodružství. Mám vždy vytipovanou nějakou trasu a potom sháním ubytování, dopravu a další. Cestovat se dá levně, člověk ale musí mít odvalu a drive, že chce něco zažít a počítat s tím, že někdy nebude mít teplou sprchu a vše kolem bude ideální.

To je ale to pravé dobrodružství, které mě učí pokoře. Uvědomuji si, jak málo toho vlastně potřebujeme. Říkám si, že lidé, co nic nemají, jsou absolutně nejšťastnější. Čím víc toho máme, čím víc se posunujeme v kariéře, tím hodně ztrácíme na upřímnosti, jednoduchosti. Je to špatně, protože když si v životě položíte otázku, pak následuje další otázka a nikdy se toho nezbavíte. Proto bych chtěla vylétnout do vesmíru, abych konečně dostala odpověď. Pokud se mi to nepodaří, tak bych chtěla zažít alespoň stav beztlíže.

Cestujete také sama?

Byla jsem jednou a vůbec jsem si to neužila. Potřebuji si s někým povídat a sdílet

zážitky. U mě je normální, že za den třikrát brečím, pak se směju, a pak potřebuji klid, pak si zase popovídat, potřebuji se s někým podělit.

Byla nějaká situace, která vás hodně překvapila?

Rozdíl mezi chudobou a bohatstvím. Například v Indii, ale není to tak markantní, jako v Číně. Srovnají vesnici se zemí, aby mohli postavit mrakodrapy a když poodejdete pár metrů dál, vidíte mrtvé kočky, potkany. Pro mě byla Čína hodně krutá, nesympatická, byl tam velký zápach. Je tam cenzurovaný google, lidé se nedozvědí úplnou pravdu, což je v dnešním tisíciletí hrozné! Naopak velice mě oslnila Indie. Je to zvláštní místo, kde je také nepořádek a smrad, ale Indie má atmosféru, která se nedá popsat. Byla jsem ráno u řeky Gangy při východu slunce. Každý, kdo byl v Indii, se tam rád vrací. Ale na druhou stranu jsem zažila na ulici okamžik, kdy jsem myslela, že se pozvracím. Viděla jsem tam takové hendikepy, kdy najednou proti vám stojí nahý dvanáctiletý kluk, který nemá na oblečení a má k tomu ještě odříznutý nos, je to něco velice krutého. Když jsem tohle viděla, snad hodinu jsem nepromluvila a přemýšlela nad životem a smyslem života.

Co si určitě nezapomenete sbalit na cestu?

Určitě si vezmu velkou šálu, protože je praktická, můžete si ji omotat kolem krku, hlavy, přikrýt se s ní... A samozřejmě nezapomínám na knihu, ale spíš se jedná o odlehčený žánr. Kamarádce, se kterou cestuji, před spaním čtu nahlas, ona totiž není zvyklá usínat v úplném tichu, což já zase naopak potřebuji. A tak jsme se dohodly, že jí budu číst před spaním, moc ráda čtu nahlas.

Pocházíte z východního Slovenska, kde jste se naučila tak krásně česky?

Když jsem začala v roce 2008 s Vyprávěj, chodila jsem k paní profesorce Hesounové, která učí jevištní řeč na DAMU. Paní profesorka je dáma, která má už 70 let, ale energie má na rozdávání. Je to úžasná žena. Chodila jsem k ní každý den a dala mi toho hodně moc, zároveň mi byla druhou rodinou. Pamatuji si, jak dnes, když už jsem myslela, že totálně vše nezvládám, najednou paní profesorka řekla: „Andrej, teď se postavíš a půjdeš znovu do toho“. Ten její tón byl tak energický, ale zároveň tak povzbuzující, že jsem si nedovolila nepokračovat.

Která kultura vás nejvíce oslovila?

Hodně zajímavá byla Afrika, když jsem byla v Kamerunu, kde jsme natáčeli kmeny, které žijí mimo civilizaci, největší úlet byli Pygmejové v pralese. Je to něco tak neuvěřitelného, že v 21. století tam žijí jak v době neolitu. Strávili jsme s nimi tři

Foto Jan Sucharda

dny a tři noci. Zjistila jsem, jak úžasně rozumějí přírodě, dokážou neuvěřitelně vnímat. Otázka je, co je lepší, a to je otázka, která se vynoří vždy z další otázky. Já osobně nesouhlasím, s tím, když k Pygmejům nebo dalším kmenům, které žijí uprostřed přírody, jezdí misionáři. Jiná situace jsou děti ve městě, ty již nedodrží tradice a jsou již přestěhovaní, to je úplně něco jiného. Pijde mi to nemorální a nelidské, žijí tam dlouhou dobu po svém, jsou svým způsobem šťastní a najednou tam přijde někdo a začne jim vyprávět o svém náboženství a dalších civilních věcech, a to si myslím, že není správné. Berou jim jejich způsob života, nechala bych je žít tak, jak žili doposud. Oni moc dobře vědí, že tu jsme, že je tu bílý člověk, ale určitě bychom je neměli nutit do něčeho, co jim není vlastní.

Kromě cestování máte ještě jednoho koníčka, a to fotografování, co vás k němu přivedlo?

Určitě to bylo cestování, nejsem profesionál, ale je to moje hobby. Začaly mě zajímat lidské obličejce, emoce v očích a život lidí. Připravuji výstavu, bude se jmenovat Indigo. Nebude to o technické správnosti, bude to výstava o emocích známých i neznámých lidí. Už se na výstavu moc těším. Ještě musím ale oslovit sponzory, vždyť já to vlastně vůbec neumím. Mám ale kamaráda, který vystavuje v New Yorku a dává mi různé tipy, hrozně moc tím žiju. Mám krátkodobé sny, které se plní postupně. Ani nevím, jestli si někdo fotku koupí. Chci, aby to byl jeden velký mejdan, kde se budou všichni radovat z toho, co se podařilo. Nechci to dělat záměrně, prostě to chci udělat, protože mě to těší...

Alena Hostašová

JÓ NAPOT KIVÁNOK

KRÁSNÝ DOBRÝ DEN
(MAĎARSKY)

Stejně jako české jaderné elektrárny, tak i ta v Maďarsku – JE Pakš, jsou členy mezinárodní organizace provozovatelů JE WANO (zkr. World Association of Nuclear Operators). Organizace WANO pomáhá všem provozovatelům JE na světě zvyšovat jadernou bezpečnost elektráren a pořádá pravidelné kontrolní mise provozní bezpečnosti Peer Review pro svoje členy (nyní každé dva roky). WANO Peer Review jsou velmi náročné, trvají dva až tři týdny a elektrárnu při nich prověřuje více než 20 expertů různých specializací. Taková prověrka proběhla i v JE Pakš v Maďarsku od 20. 2. do 2. 3. 2012.

Proč nás zajímá prověrka WANO Peer Review na jaderné elektrárně v Maďarsku? Hned z několika důvodů. Jednak proto, že **JE Pakš je velmi podobná naší JE Dukovany. Jsou zde provozovány čtyři reaktorové bloky stejného typu VVER 440, typ V 213 a jsou stejného stáří.**

Vyšli jsme ze stejných historických podmínek a provozní kultura se příliš neliší od té naší. Máme tedy mnoho společného a navíc se této mise účastnili i tři experti z JE Dukovany: Zbyněk Grunda, Jaroslav Vlček a František Prokop, kteří měli možnost se dopodrobna seznámit s touto elektrárnou. Tak jaké to tam je? Máme se této elektrárny obávat nebo je stejně bezpečná jako ta v Dukovanech? Musím začít tím, že JE Pakš byla v 90. letech a kolem roku 2000 považovaná za nejlepší jadernou elektrárnu střední a východní Evropy a JE Dukovany ji z počátku měla jako vzor, co se týká provozních ukazatelů, nových technologií, přenosu nejlepšího světového know-how apod. Za uplynulých 26 let JE Dukovany nejenomže srovnala krok s elektrárnou Pakš, ale v mnoha oblas-

tech ji předhonila. Vyjádřil bych to jako takové zdravé soupeření dvou silných rivalů. Tím odpovídám i na otázku současné bezpečnosti, která je u obou elektráren na velmi vysoké úrovni. Opravdu? Trochu pichlavá otázka, ale správná. Nikdy se nesmíme spokojit se současným stavem, pokud se jedná o bezpečnost a o dosažené „jistoty“. A to platí při všech lidských činnostech, včetně vaší jízdy autem, zájezdu na hory nebo sekání dřeva na zimu.

Proto na jaderných elektrárnách neustále a systematicky pracujeme na systému vylepšování pasivní i aktivní bezpečnosti, hledáme skulinky a vylepšujeme naše systémy a činnosti, abychom zcela vyloučili závažné události.

A v tomto duchu probíhala i WANO Peer Review na JE Pakš. V týmu WANO jsem zastával funkci Team Leadera, tedy vedoucího této mezinárodní mise. Měl jsem zde k dispozici experty z 8 zemí: USA, Ruska, Ukrajiny, Česka, Slovenska, Bulharska, Arménie a Finska. Všichni to byli zkušení „provozáci“, kteří na svých mateřských elektrárnách zastávají důležité funkce. Dobře se mi s nimi spolupracovalo a musím říct, že i místní maďarští odborníci byli tomuto procesu velmi nápomocni. Co mne velmi překvapilo, byla zdravá sebekritičnost našich kolegů z Pakše, kteří chápali naše komentáře a připomínky více jako příležitost ke zlepšení než jako nějakou „buzeraci“ (promiňte

Jaderná elektrárna Pakš.

Snímek převzat z webu JE Pakš

mi to slovo). Důvod je jasný – úhel pohledu odborníka odjinud ti dává nové nápady a impulzy pro tvůj další rozvoj. A to Maďari velmi dobře vědí, v tom jsou dobří.

V JE Pakš jsme našli mnoho dobrých praxí a silných stránek. Kdybych měl některé jmenovat, tak například jsou to mobilní diesel-generátorové stanice pro napájení I. kategorie elektrického zařízení v extrémních podmínkách. Dále to byla řada speciálních přípravků údržby, včetně miniaturní mini-ponorky na vyhledávání defektů v reaktoru a v potrubí, mobilních přípravků na broušení speciálních svarů, dosedacích ploch ventilů apod. V radiační ochraně používají přenosné „lampy“ pro indikaci vzniku záření v nějakém prostoru a mnoho dalších zajímavých řešení. Co se týká nedostatků, tak na rozdíl od Dukovan provozní prostory zde často slouží jako sklady náhradních dílů a pracoviště údržby, což se negativně odráží i na větším počtu drobných úrazů a poranění personálu. Celkově právě oblast BOZP a pozornost k drobným provozním nedostatkům byla nejzávažnější připomínkou této mise. V zásadních a hlavních otázkách jaderné bezpečnosti však mohu zodpovědně prohlásit, že JE Pakš patří stále k první lize jaderných elektráren a věnuje této otázce nemalé úsilí.

Svůj článek jsem začal s maďarským pozdravem: „Jó napot kivánok – krásný dobrý den“ a tímto přáním bych mohl i zakončit, protože po návštěvě našich kolegů v Maďarsku jsem velmi dobře naladěný, vzhledem k celkově pozitivním získaným poznatkům.

Krásná země s milými lidmi, výborná kuchyně i víno, vysoká kultura a příjemné prostředí, bezpečný a profesionální provoz JE Pakš.

Vřele doporučuji k návštěvě, ať už při dovolené nebo při profesionální služební cestě. Nebudete zklamáni.

Ing. Zbyněk Grunda

Manažer pro technické mezinárodní vztahy
ČEZ, a. s., JE Dukovany

Členové týmu WANO na JE Pakš. Vedoucí týmu - autor článku - druhý zprava.

zpravodaj+

Rozhovory

Trendy

Zajímavosti

Lifestyl

Inspirace

Vybrali jste název pro on-line Zpravodaj: **Aktivní zóna**

Webová adresa zůstává nezměněna:

www.zpravodajedu.cz

Nově nás najdete i na adrese:

www.aktivnizonazprava.cz

Od letošního roku funguje nově on-line verze Zpravodaje. Poprosili jsme vás, abyste nám poslali své tipy, jak by se nový web mohl jmenovat. Do redakce dorazilo celkem čtyřicet sedm návrhů. Redakční rada z nich vybrala pět nejlepších. Z hlasování na webu Zpravodaje vzešel jasný vítěz: Aktivní zóna. Autorkou je Blanka Sigmundová z Ivančic. Blahopřejeme!

A tady je představení autorů, o jejichž návrzích jste hlasovali: **Martin Maloušek** je z Třebíče, je mu 21 let, studuje jazykovou školu a hlásí se na vysokou školu se zaměřením na žurnalistiku. Zajímá se o dění v regionu, fotografování a také ho baví psaní fejetonů.

Blanka Sigmundová je z Ivančic, je jí 19 let a prvním rokem studuje na Masarykově univerzitě Mediální studia a žurnalistiku a jako druhý obor má Sociální práci. Mezi její zájmy patří hlavně sport, jízda na kole, běhání, fotografování a také cestování.

Milan Odl je z Hradce Králové, je mu 29 let a pracuje ve firmě ČEZ Měření, s. r. o. na pozici administrátora dat. Zajímá se o internetové aplikace, tvorbu webových stránek a o elektřinu. Mezi jeho koníčky patří hudba, rybaření, cyklistika, bojová umění, sportovní střelba, bowling.

Vybraným autorům jsme poslali věcné ceny a také každému dva lístky na rockový festival Vrabčák v Moravském Krumlově.

Lenka Dusilová
o hudbě, životě,
o budoucnosti...
čtěte na str. IV

Foto Bet Orten, šaty z dílny Gábiny Páralové

Nadále čekáme na vaše názory a tipy na adrese
www.zpravodajedu@cez.cz

Pomohou nám dělat Zpravodaj tak, aby se vám líbil.

Jakub Kopas

Když jsem byl malý, všechno jsem rozebral do posledního šroubku

Je z Višňové, je mu 27 let, vystudoval Vysokou školu báňskou - Technickou univerzitu v Ostravě se zaměřením na elektrické stroje a přístroje. V elektrárně pracuje už dva roky. Nejprve nastoupil jako správce zařízení nízkého napětí, v současné době pracuje jako specialista profesní podpory vysokého napětí. Když má čas, zahraje si na akordeon, zvaný též tahací harmonika, nebo se rád projede na kole. Jakub je z rodiny elektrikářů a tak jeho představy o povolání mu byly jasné od mala. Když vzpomíná na své dětství, vypráví o tom, jak všechny auta a hračky rozebíral, protože ho zajímalo, jak vlastně fungují.

Jakube, co taková práce v elektrárně na pozici specialisty profesní podpory obnáší?

Je to taková různorodá práce, je to v podstatě podpora pro ostatní kolegy, to znamená, že když je nějaký větší problém, tak se to snažím s nimi řešit. Nebo zastupuji někoho, kdo tam zrovna není a dělám jeho práci. Práce je v rozsahu přes celé oddělení. Staráme se o elektrická zařízení tady v elektrárně včetně objektů okolo elektrárny, jako jsou například Čerpací stanice Jihlava nebo Čistící stanice odpadních vod. Naše práce se týká zejména údržby zařízení ve správě oddělení elektro. To znamená, že podle schváleného plánu údržby pečujeme o svěřená zařízení tak, aby byla stále schopna bezpečného provozu, dále navrhopvat inovace dosluhovaného zařízení a popřípadě jeho rekonstrukce.

Chodíte do práce poměrně brzy, jak jste na tom se vstáváním?

Mně to problémy vůbec nedělá. Jsem raději dříve doma, abych mohl trávit více času s rodinou, a to hlavně pokud je venku pěkné počasí.

Jaké máte koníčky? Co děláte, když přijдете po práci domů?

Bydlím s přítelkyní u rodičů ve dvougeneračním domě. Rodiče dělají menší rekonstrukci domu, tak se jim snažím ve volném čase pomáhat. Dříve jsem také hrával v kapele, která ještě dodnes účinkuje. Příležitostně na rodinných oslavách vezmu harmoniku a zahraju si pro radost. Hrával jsem také s kamarády volejbal ve Višňové. Také se věnuji psům nebo si s přítelkyní vyjedeme na kole do přírody.

Máte nějaký vzor?

Když jsem byl mladší, tak jsem měl za vzor mého tatku, který je rovněž elektrikář. Je to takové naše rodinné generační povolání, i můj děda byl elektrikář. Dneska už větší vzory v podstatě nemám.

Žijete na vesnici, jak to máte s prací na zahradě a co třeba tradiční zabijačky?

Práce na zahradě k vesnici patří. Klasické práce jako sázení brambor, je akce na celý den (smích). Zabijačky to už není v současné době ono. Dělají se méně, přijdou mi, jak já říkám, šizené. Když ještě žil děda, který byl řezníkem, bývaly zabijačky čtyřikrát do roka a bylo to úplně o něčem jiném.

Ptala se Eva Fruhwirtová
Dokončení rozhovoru
na www.zpravodajedu.cz

Jad(e)rná inspirace

Lenka Drexlerová je z Hrotovic, studuje Sociální pedagogiku a poradenství na Filozofické fakultě v Brně. Má ráda jízdu na kole a vysokohorskou turistiku. Baví ji lidi s dobrým smyslem pro humor. Nejí ryby a houby a nikdy nedočetla Babičku Boženy Němcové.

Vedle školy a hraní divadla v brněnském amatérském souboru se věnuje dobrovolnické činnosti v třebíčském občanském sdružení KADET. Připravuje různé projekty a také letní tábor. Letos bude mít premiéru na postu hlavního vedoucího.

„Podle mého názoru mají právě dlouhodobé činnosti s dětmi a mladými největší smysl. V grantových programech se ale víc slyší na inovativní projekty. Takže život neziskovek rozhodně není procházka v růžové zahradě. Někdy je to dřina, která ale přináší své ovoce,“ říká Lenka o své práci v neziskovce, které věnuje maximum své energie. A že jí Lenka má dost!

Text E. Fruhwirtová, foto archiv L. Drexlerové

Jaderná maturita? Kde jinde, než na jaderné elektrárně!

Během dvou měsíců se letos uskutečnil čtvrtý ročník Jaderných maturit. Stáže jsou určeny především pro studenty partnerských škol, ale zájem projevují také studenti z jiných škol z celé republiky.

První maturita proběhla v termínu od 25. do 27. dubna a další od 23. do 25. května.

V závěrečném testu v dubnovém termínu si nejlépe vedli studenti Gymnázia Jana Blahoslava v Ivančicích Lucie Kadlecová, Petr Musil a Marek Hádl.

Zajímáme se i o jiné věci než je jádro

Většina studentů nemá jasnou představu o svém budoucím povolání, ale vědí, že by chtěli studovat technické nebo přírodovědné obory na vysokých školách. „Já bych se chtěla určitě dostat na VUT a vystudovat obor elektroenergetika,“ svěřila své plány Lucie Kadlecová z ivančického gymnázia. Většina studentů se zaměřuje na technické a přírodovědné předměty. Ve svém volném čase se však věnují různým zálibám. Kristýna Řezáčová hraje v Jamicích fotbal v ženském týmu, Nela Jandeková se věnuje závodně biatlonu a na svém kontě mám bronzovou medaili z Českého poháru a stříbrnou medaili z Mistrovství České republiky ve štafetě.

Podrobnosti o jaderné maturitě najdete na www.zpravodajedu.cz

Foto J. Sucharda

Jaderná maturita nebyla jenom o teorii - také se soutěžilo ve stavbě o nejvyšší „chladicí“ věž elektrárny

Řekni kámošům a vyrazte do Permonia

Permonium je zcela nový adrenalinově-zábavní park v Oslavanech, který se nachází v areálu Kukla. Pokud znáte z televize soutěže Pevnost Boyard a láká vás si něco podobného vyzkoušet, máte možnost si zahrát interaktivní hru Magic Permon. „Soutěžící putují po areálu a plní různé úkoly. Máme celkem šest tras a tři stupně obtížnosti. Na každé trase je devět úkolů a každý soutěžící má tři životy,“

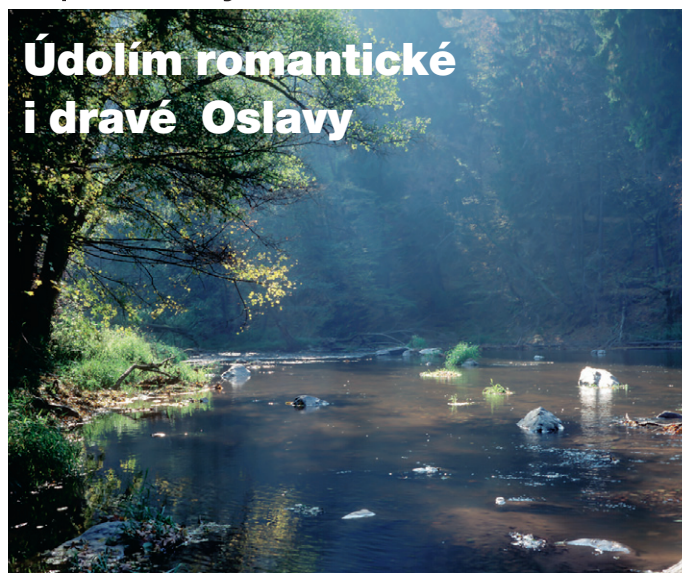
popisuje jedna z autorek hry Alena Lubasová a dodává, že hra je připravena tak, aby se soutěžící mohli vracet a vždy na ně čekalo něco nového.

(Text a foto E. Fruhwirtová)

Podívej se na: www.rajpermoniku.cz

Tip na výlet:

Údolím romantické i dravé Oslavy

Mezi Náměští nad Oslavou a mlýnem Skřipina je nejkrásnější část řeky Oslavy. Od Velkopolského dvora sejďeme ke středu U Vlasáka. Za ním se otevře romantické údolí meandrující Oslavy. U peřejnatého úseku (Bílý kůň) je potřeba zdolat dva výstupy za pomoci řetězů ve skále. Projdeme trampským tábořištěm s totemy a začneme mírně stoupat. Můžeme se zastavit na zřícenině Lamberk. Cesta nás dovede zpět do údolí, kde podél chat dorazíme až ke Skřipině. Celková délka: 9 km.

(Text: E. Fruhwirtová, foto J. Sucharda)

Lenka Dusilová: „Chci oslovit lidi, kteří řeší podobné věci jako já.“

Lenka Dusilová vydala vloni v prosinci nové album *Baromantika*. Získala za něj cenu Akademie populární hudby Anděl za rok 2011 v kategorii zpěvačka. Nyní je s touto deskou na turné. A také se zastavila v Třebíči na Majálesu, který se konal 12. května.

Jaký máš názor na soutěže typu Hlas Československa?

Je to sice umělá záležitost, ale pokud někdo ví, co od případného úspěchu očekávat a má talent, tak to může být velmi rychlý způsob, jak se zviditelnit, když to někdo chytne chytře. Ale pro neposkvřené duše, které moc neví co se sebou a nemají vlastní názor je to takové jednoroční vyšplhání se nahoru a pak pád. Je to prostě poplatné této době.

Vydala jsi úspěšnou desku *Baromantika*, je jiná než ostatní desky. Koho chceš nyní oslovit?

Hudba je strašně rozmanitá. A lidský vkus taky, takže věřím, že najdu lidi, kteří mají obdobný vkus jako já. Pro mě je tvoření hudby a psaní písniček opět poplatné nějakému období a času, který prožívám. Co se týče obsahu nebo emoční roviny, chci oslovit lidi, kteří řeší obdobné věci jako já.

Chystáš něco nového?

Že bych chystala nějaký velký projekt, jako je třeba deska, to momentálně ne. Ale více méně jsem v námluvách s několika zajímavými lidmi, kteří dělají nějaké projekty, desky nebo představení. Hledáme způsoby, ve kterých zjistíme, zda se potkáme či nepotkáme. Během roku se pozná, co se zrealizovalo a co ne, takže o tom nechci dopředu mluvit.

Skládáš si texty sama, nebo máš dvorního skladatele?

Nemám dvorního skladatele, spíš jsem takový voyer a koukám kolem sebe, protože mě baví pozorovat mnoho zajímavých hudebních osobností, jako jsou písničkáři, muzikanti. A ty se snažím oslovovat, pokud cítím nějakou podobnou notu v jejich textech. Pak může vzniknout spousta zajímavých textů. Osobně nepouštím zbytečně slova ven, jen když to má pro mě hodně hluboký obsah a význam pro mě samotnou.

Jaká je momentálně filozofie tvého života?

Já nevím, jestli je to filozofie ... ale čistit, negovat rodinné kletby, být zdravá, udržovat dobrou morálku a ještě něco – založit rodinu.

Zpívala jsi s Lucií, Čechomorem a dalšími, chystáš spolupráci s těmito kapelami do budoucna?

Ne nechystám. Ale stále mám v záhlaví nějakou spolupráci s Davidem Kollerem, ale to jsou věci, které visí ve vzduchu a mají svůj čas.

Michal Blažek a Eva Fruhwirtová
Fotografie Jindřich Kripnner

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ VRÁTKA

„V roce 2011 pomohla Nadace ČEZ s vybavením Klubu za Vrátky – příspěvkem na vybavení dílny pro pořádání rukodělných kurzů s výtvarným zaměřením. Byla našim největším dárce a výrazně nás posunul její dar kupředu,“ poděkovala v úvodu našeho rozhovoru Zdeňka Palátová, předsedkyně občanského sdružení Vrátko v Třebíči.

Vrátko začala vyvíjet svou činnost před čtyřmi lety. Zaměřují se především na integraci zdravotně hendikepovaných osob do běžného života, posílení běžných sociálních vazeb. U dospělých osob je kladen důraz na získání pracovního místa – nejprve na chráněném pracovním místě a po zaučení i na otevřeném trhu práce. Již v roce 2008 byl zakoupen ze zdrojů sdružení novinový stánek vedle ZŠ Benešova a byli zaměstnáni první lidé s handicapem. Postupně zahájily provoz další provozovny: Minigalerie na Žerotínově náměstí – ta se nyní jmenuje U mlsné veveřky a prodávají zde vážené oříšky a další pochutiny. O něco později zahájil činnost charitativní obchod Bazárek u zebry – prodej odloženého šatstva, získaného od dobrých lidí. Ceny jsou zde symbolické, při této činnosti se zaměstnanci učí základním dovednostem. Další trafiky jsou na Bráfově třídě a na Žerotínově náměstí. Nabízí mimo běžné zboží i výrobky z výtvarné dílny. Od ledna 2011 zahájila provoz tréninková kavárna Vrátko na ul. L. Pokorného. Od dubna téhož roku funguje tréninkové pracoviště Kytka u Vrátek. Další činností, kterou se sdružení zabývá, je osobní asistence žáků v základních školách. „Všeobecně se dá říci, že pro tvorbu pracovních míst vyhledáváme příležitost pronajmout prostory za příznivé ceny a v nich se pak snažíme provozovat smysluplnou

činnost, kterou zvládneme. Dále se snažíme navázat kontakt s osvědčenými podnikateli a spolupracovat s nimi,“ doplnila Zdeňka Palátová, zakladatelka sdružení. Od října 2011 byla vytvořena dvě pracovní místa v Lékařském domě na Vltavínské ulici, kde sdružení provozuje šatnu. V současné době zaměstnává sdružení 50 osob. 3 organizační pracovníci se starají o výše uvedené provozovny. Vrátko jsou nyní zaměstnavateli 48 osob s různým hendikepem, např. lidé s duševními nemocemi, mentálním postižením, fyzicky hendikepovaní, lidé se sluchovým postižením, často se jedná o kombinované postižení. Významně pomáhají také dobrovolníci. Snahou organizace je vytvořit takové pracovní místo, aby všichni ti, kteří chtějí pracovat, našli uplatnění. Například v kavárně spolu pracuje na směně číšník bez ruky s děvčetem s mentálním postižením a vzájemně se doplňují. Hlavní činností je tedy provozování chráněných provozoven, výcvik pracovních dovedností v nich a hledání práce pro již zacvičené lidi i mimo naše provozovny, což je v současné době velmi těžké. Cílem je získání práce, kterou všichni zvládnou i přes svůj hendikep. Tím cílem je prostě život mezi ostatními zdravými lidmi!

A jaké plány mají ve Vrátkách do budoucna?

„Plánujeme jednak zkvalitnění našich činností a jejich nepatrné rozšíření. V oblasti vzniku nových pracovních míst bychom rádi otevřeli novou charitativní prodejnu. Bude to další bazárek. I vy se můžete postarat o to, abychom měli co prodávat. Stačí nám dopravit vyřazené oblečení, hračky, knížky... My už se pak postaráme o další provoz obchůdku. Klub za Vrátky nabízí zájmové činnosti pro děti o dospělé, pořádá také tábor pro děti. V loňském roce jsme dílnu postupně vybavovali, hlavně díky podpoře dárců a grantů. Největším naším současným problémem je však financování mezd sociálních pracovníků. Nově jsme se stali poskytovateli sociálních služeb - sociální rehabilitace a osobní asistence, ale dotaci z MPSV můžeme žádat až na rok 2013. Navíc dochází od letošního roku k podstatnému snížení příspěvku na mzdu hendikepovaných lidí a všichni musíme zefektivnit naši práci a postarat se o dofinancování těchto mezd z výnosu našich provozoven. Musíme více využít práce dobrovolníků. Prostě je to letos náročnější a příští rok ukáže, jestli naše provozovny budou schopné přežít. Přijďte nám s tím pomoci! Nakupujte v našich trafikách, navštivte s přebytky věcmi z domova náš bazárek u Zebry, přijďte si k nám do Kavárny Vrátko na kafe a buchty, nechte si u nás upéct na rodinnou oslavu! Dáreček z naší dílny může udělat radost někomu z vašich blízkých. Umíme uvázat i svatební kytici a upéct svatební koláčky a cukroví. Ve všech našich provozovnách vás rádi uvidíme a budeme se snažit vám udělat radost. Pracujeme rukama a srdcem. Nejsme sice dokonalí, ale snažíme se!“, rozloučila se se mnou paní Palátová.

Alena Hostašová

Fotografie archiv OS Vrátko v Třebíči

ZEPTALI JSME SE POSLANCE A SENÁTORA NA JEJICH NÁZOR
NA BUDOUCNOST JADERNÉ ELEKTRÁRNY DUKOVANY A ZDE PŘINÁŠÍME JEJICH ODPOVĚDI

MŮJ POHLED NA BUDOUCNOST JADERNÉ ELEKTRÁRNY DUKOVANY

FRANTIŠEK BUBLAN

POSLANEC PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Psal se rok 1968, rok pražského jara, ale také rok okupace naší republiky vojsky Varšavské smlouvy. V tomto roce se také rozhodovalo o výstavbě jaderné elektrárny v Dukovanech. Byl jsem v té době studentem třebíčského gymnázia a biologii nás učil pan profesor Šilhavý, všemi známý a uznávaný odborník a milovník přírody. Ten nás také v té době vyburcoval k podpisu petice, kterou jsme vyjádřili nesouhlas se stavbou jaderné elektrárny v prostoru obcí Heřmanice, Skryje a Dukovany. Důvodem k sepsání této petice nebyl odpor k jaderné energii, ale obava o zánik vzácné flóry na Mohelenské hadcové stepi, která se nachází na náhorní plošině nad řekou Jihlava. Pan profesor Šilhavý byl přesvědčen, že vybudováním Dalešické přehrady, která má nezbytný technologický význam pro chlazení, dojde ke změně klimatu a vzácné rostliny a živočichové, kteří žijí na tomto malém úseku, zahynou a tento unikátní přírodní koutek zanikne. Bylo to samozřejmě donkichotské snažení, bez jakékoliv reakce, přehrada se vybuďovala, elektrárna se postavila a od té doby už uplynulo ve vodním díle mnoho a mnoho vody. Tuto malou epizodku bych vůbec nezmíňoval, kdyby nedošlo k mému setkání s panem profesorem po více než 40 letech. Bylo to několik měsíců před jeho úmrtím a při jedné takové návštěvě mně připomněl tuto petici a dodal k tomu velmi překvapivá slova: „Vzpomínáš na náš odpor ke stavbě Dalešické přehrady? Já jsem se tenkrát mýlil, hadcová step zůstala zachována, příroda se přizpůsobila novému klimatu a přežila.“

Tato myšlenková vzpomínka se mi vybaví vždy, když stojím před úvahou, zda podpořit jakýkoliv technologický vývoj, který pomáhá lidem a zda to není v rozporu s přírodními zákony a kvalitou života občanů, kteří žijí v bezprostřední blízkosti s novým zařízením.

Význam JE Dukovany pro naši ekonomiku a energetickou bezpečnost je nesporně obrovský a nepochybnitelný. Více než 350 mld. kWh vyrobených od roku 1985, přední místo ve světových tabulkách hodnotících bezpečnost zařízení, technická vyspělost zaměstnanců a další ukazatele hovoří jasně. Je to velmi dobrá elektrárna a pánbůh zaplať za ni. Ted' jde o to, udělat ten druhý krok, který udělala příroda na hadcové stepi – přizpůsobit kvalitu života tomuto prostředí. Je na nás, abychom dokázali podpořit rozvoj obcí v nejbližším okolí elektrárny, aby to byl plnohodnotný život s dokonalou infrastrukturou, možnostmi dalších investic, turistického ruchu na okraji krásné Vysočiny a pocitu bezpečí. Vážím si činnosti Nadace ČEZ, která podporuje obecní zájmy a výstavbu sportovních a jiných zařízení, ale přivítal bych navíc větší podporu ze státního rozpočtu jako kompenzaci

za přítomnost tohoto zařízení. Již dvakrát jsme se o to v parlamentu pokoušeli, zatím bohužel bez kladného výsledku. Snad nastanou lepší časy.

Podporuji případnou výstavbu dalšího jednoho, nebo dokonce dvou bloků, ale nesmíme opět zapomenout na tu druhou stranu mince. Tento projekt musí být doprovázen podporou výstavby potřebné infrastruktury, aby nedošlo k tomu, co nastalo v Třebíči v 80. letech, kdy se počet obyvatel díky stavbě JEDU zvýšil o 10 000 a obchodní a dopravní síť neodpovídala tomuto nárůstu. Jsem přesvědčen, že investice ČEZu do rozšíření elektrárny by pomohly zmírnit již tak vysokou míru nezaměstnanosti v okrese.

A poslední poznámka se týká bezpečnosti jaderného zařízení, o které nepochybuji, ale musíme být připraveni na vše. Proto jakékoliv snahy o rušení policejních a hasičských služeb v krizovém pásmu JEDU jsou nepřijatelné a snižují pocit bezpečí a tím i kvalitu života v této oblasti. Integrovaný záchranný systém máme dobře propracovaný, častá cvičení to dosvědčují, je třeba jej zachovat a ještě vylepšit.

Dostatek energie patří k bezpečnosti státu, nelze ji však vyrábět za každou cenu, ale s ohledem na obecné blaho a život těch, kterých se výroba bezprostředně dotýká. **Při každé návštěvě JEDU obdivuji čistotu a pořádek v zařízení, nádherné chodníky a komunikace, profesionální jednání zaměstnanců a mohu říci i určité pohodové klima pracovního prostředí. Když tyto atributy přeneseme i do zmíněného regionu, nebude zde život ve stínu chladicích věží, ale život ve stále rozkvétajících obcích, krásných, jako ta hadcová step.**

František Bublan

VÍTĚZSLAV JONÁŠ

SENÁTOR PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Stál jsem u zrodu jaderné elektrárny, tehdy jako pracovník obchodního oddělení generálního dodavatele Škody Praha, mám k ní tedy i osobní vztah. V roce 2010 jsem se už jako senátor aktivně podílel na činnosti meziparlamentní česko-rakouské komise, která úspěšně řešila připomínky Rakouska k provozu Temelína. Dvakrát v rámci své zákonodárné činnosti jsem předložil a v Senátu prosadil schválení změny rozpočtového určení daní, která zaručuje všem obcím v havarijním pásmu JE Dukovany zvýšení příjmů. Bohužel tato změna neprošla sněmovnou.

Lidé se mě na budoucnost elektrárny ptají

Často dostávám otázku, týkající se budoucnosti Jaderné elektrárny Dukovany. Z politického pohledu jsou zde rizika. Je nutné si uvědomit, že budoucnost elektrárny stojí na rozhodnutí politické garnitury. Sám dobře vím, jak my politici dokážeme pod různými vlivy udělat nelogická rozhodnutí. Někdy si říkám, že by bylo lepší, aby toto rozhodnutí udělali technici a jaderní energetici. Nebezpečí hrozí v tom, že nebude včas rozhodnuto o dostavbě pátého bloku. Z technického pohledu je v neblížším období riziko v získání licence na další provoz. Podle současné legislativy se uděluje licence na deset let, takže elektrárna při získání další licence může fungovat do roku 2025. Pokud by se do té doby nepodařilo licenci prodloužit, byl by to velký problém. Ale jsem přesvědčen, že provozovatel udělá maximum, aby podmínky splnil.

Pro elektrárnu udělám maximum

Osobně se zasazuji o to, aby nedošlo k odstavení elektrárny. Moje osobní aktivita vznikla před třemi roky, kdy jsem inicioval prohlášení obce Dukovany, aby nám vláda a provozovatel ČEZ sdělili, jaké mají záměry a jak zajistí další provoz. Na základě této iniciativy vzniklo další prohlášení, a to dalších obcí a Kraje Vysočina, které jsem inicioval s bývalým hejtmánem a nyní senátorem Milošem Vystrčillem, kde jsme vyjádřili podporu jaderné elektrárně a její budoucnosti. Stál jsem u zrodu Energetického Třebíčska, kde jsou zakládajícími členy Západomoravská vysoká škola, město Třebíč a Okresní hospodářská komora Třebíč. Tato iniciativa již jedná s vládou a provozovatelem ČEZ o tom, aby došlo k jasným rozhodnutím, co bude dál. V České republice máme naštěstí velkou podporu jaderné energetiky. Myslím si, že nám v tom paradoxně pomohlo Rakousko, které to svou kampaní proti jádru přehnal. Mám na mysli například blokády na hranicích. Naše občany to více přinutilo zajímat se o jadernou energetiku a podporovat ji. Podpora je stavěná na racionálních základech, elektrárna je dobře technicky vybavena a je dobře provozována, i když je staršího typu.

Rozhodnutí o pátém bloku musí padnout co nejdříve

Pokud dojde k prodloužení licencí, budou bloky dále provozovány a při tom by se měla chystat výstavba pátého bloku, o které se v současné době jedná. Je potřeba, aby se rozhodnutí o stavbě pátého bloku dostalo do státní energetické koncepce,

aby to bylo rozhodnutí vlády. Vláda musí jasně říct, kdy zahájí přípravné práce. Nemůže zůstat jenom u slibů, ty nikam nevedou. Často všem říkám, nevěřte slibům politiků, včetně mého. Zkontrolujte, co opravdu děláme.

V této souvislosti už zahajujeme jednání s ministrem průmyslu a obchodu, osobně jsem jednal s premiérem Petrem Nečasem. Předpokládám, že v létě by mělo ministerstvo průmyslu vydat rozhodnutí a měl by být stanoven přesný termín výstavby pátého bloku v energetické koncepci. Pak očekávám, že během roku přijede premiér Nečas na Jadernou elektrárnu a potvrdí rozhodnutí vlády v tom, že vláda schvaluje státní energetickou koncepci s výstavbou pátého bloku pro posuzování SEA (Strategic Environmental Assessment), to znamená vyšší stupeň posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí, což už by mělo zase jinou váhu.

Reaktor nové generace by mohl být v Dukovanech

Ještě bych chtěl zmínit jednu věc - v současné době se řeší, kde bude umístěno výzkumné centrum reaktoru nové generace. Existuje šance, že by výzkumný reaktor čtvrté generace, který je chlazen heliem, mohl být někde v České republice, na Slovensku nebo v Maďarsku. Do rozhodnutí, kde bude umístěn, bychom chtěli vstoupit s požadavkem, aby byl v Dukovanech. Dukovany si to zaslouží, byl tu zahájen provoz první české jaderné elektrárny. Je tady řada firem, které podporují zaměstnanost, je zde i spousta vědeckých pracovníků, kteří se zabývají jaderným výzkumem.

Pokud by toto centrum bylo opravdu v Dukovanech, myslím, že by bylo možné jeho činnost skloubit s provozem elektrárny. Tento výzkumný reaktor může být prakticky všude. My bychom ho chtěli umístit k Dukovanům, aby byl v energetickém místě. A samozřejmě tak, aby byl umístěn mimo plánovanou výstavbu pátého bloku. Nemělo by to nic komplikovat, ba právě naopak.

Vítězslav Jonáš

HROZÍ BLACK OUT DUKOVAN PŘI ZEMĚTŘESENÍ NEBO EXTRÉMECH POČASÍ? ANEB DESEKTRÁT „CO KDYŽ?“

Zátěžové testy jaderných elektráren EU (tzv. Stresstesty) prodloužily řetěz otázek „CO KDYŽ?“ Na řadu z nich jsme znali odpovědi, ale některé jsme již považovali za neopodstatněné až absurdní, protože zvažovaly nepravděpodobné stavy.

Následující otázky se zpočátku ptají na méně vážné situace, ale nakonec řeší dlouhodobý black out:

1. Co když se rozpadne přenosová soustava ČR 400 kV a čtyři dukovanské reaktory nebudou mít kam dodávat obrovské množství (2000 MW) elektrické energie?

Odpověď: Každý reaktor má dvě turbíny (TG); a stačí, aby alespoň jedna jeho TG úspěšně zregulovala na nízký výkon, který pokryje vlastní spotřebu reaktorového bloku (20 MW)

2. Co když na některém bloku nezreguluje žádná TG?

Odpověď: Takový blok si automaticky vezme potřebné elektrické napájení z distribuční soustavy ČR 110 kV.

3. Co když nastal black out i v soustavě 400 kV i 110 kV?

Odpověď: Reaktorový blok, který zůstal bez TG se automaticky odstavi (všechny tyče spadnou do reaktoru) a nastartují se všechny tři diesलगregáty (DG) bloku – pro vychlazení reaktoru však stačí jeden.

4. Co když nenajede ani jeden ze tří DG reaktorového bloku?

Odpověď: Nejdůležitější zařízení zůstává napájeno z akumulátorových baterií (výdrž několik hodin). Vyhlášíme **stav black out na reaktorovém bloku** a žádáme dispečinky v Praze, Brně a v Ostravě o podání napájení z vnější sítě 400 kV nebo 110 kV z jakéhokoli zdroje v ČR nebo ze zahraničí. Pro dispečinky je řešení stavu black out jaderného bloku nejvyšší prioritou i podle zákona.

5. Co když je black out v celé ČR a v okolních zemích?

Odpověď: Pokud v Dukovanech zůstala v provozu TG jiného reaktorového bloku, přivedeme elektrické napájení od ní – reaktorové bloky se dají propojit.

6. Co když na Dukovanech nejede žádná z osmi TG?

Odpověď: Požádáme o pomoc blízkou Přečerpávací vodní elektrárnu Dalešice-Mohelno. Při blackoutu soustavy ČR se automaticky připraví malá vodní TG na nádrži Mohelno, která na povel podá elektrické napájení na některou ze čtyř velkých (4x120 MW) TG na Dalešicích a ta se v případě potřeby rozběhne a podá napájení přes rozvodnu Slavětice do Dukovan. Tomu se říká black start – start ze tmy. Uvedená schopnost je na Dalešicích pravidelně zkoušena a certifikována pro všechny čtyři stroje. V roce 1994 a 2004 jsme rovněž provedli ostrou zkoušku s propojením do Dukovan, včetně rozjezdu důležitých spotřebičů. Zkoušky byly úspěšné a potvrdily, že Dukovany by za pomoci Dalešic dokázaly nejenom zabezpečit svoje reaktory, ale dokonce i obnovit energetickou soustavu.

7. Co když Dalešice nenajedou?

Odpověď: Požádáme o pomoc Vodní elektrárnu Vranov nad Dyjí (cca 50 km od Dukovan), která podá napájení přes rozvodnu Slavětice. V roce 2010 jsme provedli ostrou zkoušku s propojením na čtvrtý reaktorový blok. Zkouška byla úspěšná a potvrdila schopnost podat elektrické napájení od některé ze tří vranovských TG (3x6,3 MW) a v Dukovanech najet čerpadla rozvážná pro vychlazení reaktoru.

8. Co když není k dispozici rozvodna Slavětice a nejde přes ni do Dukovan propojit ani Vranov ani Dalešice?

Odpověď: Propojíme Vranov do Dukovan přes rozvodnu Oslavany (ostrá zkouška letos v dubnu, včetně obnovy chlazení skladu použitého uranového paliva).

9. Co když zemětřesení nebo extrémní vítr poničí všechna elektrická vedení a Dalešice ani Vranov do Dukovan nepropojíte?

Odpověď: Každý reaktorový blok má tři DG (celkem 12 DG na Dukovanech). Pro vychlazení jednoho reaktoru stačí jeden DG. Pokud některý reaktor nemá k dispozici žádný DG, tak si vypůjčí DG z jiného reaktorového bloku.

10. Co když nastane black out všech čtyř bloků Dukovan a nepojede ani jeden z dvanácti DG?

Odpověď: Tato otázka byla položena po havárii ve Fukušimě, kde pět ze šesti reaktorových bloků zůstalo bez DG v důsledku vlny

tsunami. Na šestém fukušimském bloku se podařilo zprovoznit jeden DG a ten potom hodně pomohl při řešení havárie. V Dukovanech postup pro black out všech čtyř bloků zpracováváme. Řešení spočívá v přípravě všech bloků na podání elektrického napájení „odkudkoli“, šetření stejnosměrných zdrojů (prodloužení výdrže akubaterií), alternativní způsoby chlazení reaktorů i bez elektrické energie a další specifické činnosti, především snaha o zprovoznění alespoň jednoho DG. Po podrobném prověření zařízení a postupů v rámci zátěžových testů jsme zpracovali celou řadu návrhů na vylepšení, které black out všech čtyř bloků řeší.

Odpovědi na prvních devět z deseti uvedených otázek jsme znali ještě před havárií ve Fukušimě. Desátou jsme dostali v zadání zátěžových testů. Použití popsaných činností pravidelně trénujeme při „Cvičení black out EDU“, které pořádáme na trenažeru od roku 2007, za účasti posádek dispečinků, blízkých rozvodů a vodních elektráren Dalešice a Vranov. Přínosy potvrdila i mezinárodní mise OSART v roce 2011 a výstupy jsme využili i při zpracování zmíněných zátěžových testů.

Z uvedených deseti bodů je patrné, že ty větší problémy může způsobit příroda. Zemětřesením nebo extrémním větrem, jež zapříčiní nejen odstavení reaktorů, ale současně i poškození stožárů nebo vedení, po kterých je možné podat napájení ze zdrojů vně EDU. Dukovanské reaktory sice stojí ve speciálně vybrané, seismicky stabilní lokalitě s pevným podložím, ale protože síť většiny států EU jsou propojeny do jedné soustavy, tak se větší zemětřesení nebo tornádo v Evropě projeví i v síti ČR. Na uvedené situace se samozřejmě připravujeme.

V poslední době ovšem dochází stále častěji k vyčerpání dispečerských prostředků proti poruchám. Příčinou jsou neřízené a těžko předvídatelné přetoky energie ze zahraničí, především z Německa. Masivní výstavba větrných elektráren na Baltu značně předběhla možnosti transferu přes německou síť směrem na průmyslový jih. Přebytky tečou přes Polsko a ČR. Pokud by zemětřesení nebo tornádo poškodily vysokonapěťové linky v situaci, kdy jsme vyčerpali obranné prostředky na eliminaci přetoků ze zahraničí, mohlo by dojít k rozbití i jinak velmi stabilní české přenosové soustavy. Ta by se potom rozpadla do dvou nebo více oblastí – ostrovů. Vzhledem k tomu, že Dukovany jsou ve své oblasti dominantním zdrojem, tak odpojení vzdálenějších částí soustavy může vést k silnému přebytku výkonu právě v uzlu Dukovan a k následnému úplnému odpojení reaktorů od sítě. To však může znamenat kolaps a black out oblasti (kolaps dukovanského ostrova).

Uvedený scénář jsme použili při letošním cvičení „Black out EDU“. Na zemětřesení a další vlivy, jako extrémní vítr, horko, mráz nebo přetěžování české přenosové soustavy ze zahraničí se připravujeme v rámci snahy zlepšovat bezpečnost.

Ing. Libor Fejta

Bezpečnostní inženýr, JE Dukovany

MUZEUM HRAČEK V JAROMĚŘICÍCH NAD ROKYTNOU

Jaroměřice nad Rokytnou se mohou pochlubit nejen nádherným barokním zámek, ale od července letošního roku se zde otevírá další „tahák“ pro turisty - ojedinělé muzeum hraček. A jeho návštěva nebude určitě zajímavá jenom pro děti. Přijměte tedy pozvání...

Občas se stává, že za životním rozhodnutím stojí náhoda. Nejinak tomu bylo také u paní kastelánky jaroměřického zámku Jany Petrové, kterou před pěti lety požádala o pomoc kastelánka ze zámku na Vranově. V té době připravovala výstavu „Dětství na šlechtických sídlech“ a potřebovala sehnat staré hračky. „Zapátrala jsem po různých známých, v kontaktech a nakonec sehnala paní Pecháčkovou z muzea hraček v Rychnově nad Kněžnou, kde jsem domluvila pro vranovský zámek zápůjčku hraček z Rychnova. Na slavnostní vernisáži bylo mnoho lidí, kteří sbírají hračky, já je pozvala k nám na zámek do Jaroměřic nad Rokytnou. Navázala jsem s některými přátelství a dostala tak možnost navštívit soukromé sbírky a také muzeum v Rychnově nad Kněžnou. Byla jsem načisto okouzlená a uvědomila si,

že jsem vlastně v životě asi něco takového chtěla,“ začala své vyprávění paní Petrová. Neměla však nikdy před tím odvahu, pustit se do nějaké sbírky. Až v okamžiku, kdy viděla tolik hraček pohromadě, vnitřně pocítila, jak moc touží mít doma staré hračky, které mají tak velkou výpovědní hodnotu o životě v minulosti. „Hračky sloužily k výchově, pomocí nich se děti připravovaly na budoucí život a my dnes můžeme poznat životní styl minulosti, což si myslím, že pro milovníka historie, který má v oblibě dějiny každodennosti, je opravdu velice přínosné a zajímavé, a tím začala vlastně moje sbírka...“ dodala paní kastelánka. Sběratelství se však nezačala věnovat jen tak, doma totiž již několik starých hraček měla. Jako úplně první získala tzv. budoárovou panenku, což v době, kdy ji získala, ani nevěděla, že to není hračka, ale sloužila k výzdobě salonů a pokojů dam. A pak postupně doma staré hračky přibývaly... „Ze všeho nejvíce mě těší sbírat staré hračky z tzv. zlatého období hraček, což je třetí třetina 19. století a první desítky let 20. století. V této době hračky dosáhly nejvyšší umělecké a řemeslné úrovně. To je gró mého zájmu a mé sbírky. Sbíráám všechno, pochopitelně jsem ale holčička, takže převažují hračky pro děvčátka. Velkou radost mi přinesla koupě první mechanické hračky – byl to pasáček s pasačkou na pastvě, jak spolu tančí, okolo se popásají kozičky, které se trkají, a vzadu teče voda na mlýnské kolo, hračka je zároveň hrací strojek. Ani jsem to mu nechtěla věřit, když se mi podařilo získat do své sbírky abnormálně velkou panenku, která byla již

v době, kdy se prodávala hodně drahá a ceněná, protože se nevyroběla průmyslově. Na každou musela být udělaná zvlášť forma, do které se odlil porcelán. Mám ráda raritní věci, ale mám také ráda, když objevím v zapadlém frcu hračku, která ani není tak cenná, ale je krásná a milá, je to pro mě velký objev,“ přiblížila část své sbírky milovnice starých hraček Jana Petrová. Do sběratelství postupně zapojila i svého manžela, ten paralelně s ní sbírá staré parní stroje. Hračky paní kastelánky již navštívily mnoho zajímavých míst např. hrad Pernštejn, zámek Lysice, Telč, Buchlovice a další, teď se však právě připravují, že se v celé své kráse ukáží i obyvatelům regionu. V letních měsících se bude na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou otevírat muzeum hraček, které představí celou soukromou sbírku paní kastelánky, a nám tak nabídne jistě nevšední a umělecky hodnotný kulturní zážitek a pro některé z nás, tak trochu návrat do dětství...

Alena Hostašová

PIVNÍ FESTIVAL V PADOCHOVĚ

Letní čas bývá mnohdy prezentován jako okurková sezona, kdy se v podstatě nic neděje. To však neplatí v takové malé obci jako je Padochov u Ivančic. Klub sběratelů pивních suvenýrů při pivovaru Padochov zde pořádá již tradiční Pivní festival. Loňský ročník byl již čtvrtý a i přes částečnou nepřízeň počasí byli návštěvníci festivalu převážně spokojeni.

Členové Klubu pивních suvenýrů při pivovaru Padochov srdečně zvou všechny čtenáře Zpravodaje na jubilejní 5. VELKÝ PIVNÍ FESTIVAL, který se koná v sobotu dne 30. 6. 2012 od 13.00 hodin v Padochově u Ivančic.

Součástí programu bude již tradičně soutěž o „Nejlepší prázdninové pivo roku 2012“. Po celou dobu konání pивního festivalu budou návštěvníci moci ochutnat kolem 50 druhů piva pouze z produkce z minipivovarů z celé ČR. Samozřejmě bude velmi bohaté občerstvení. Po celou dobu konání pивního festivalu je připraven doprovodný program spojený s vystoupením mnoha hudebních skupin a již tradiční pивní soutěže.

Pořadatelé festivalu chtějí touto cestou poděkovat všem partnerům a sponzorům festivalu, kteří se zasloužili o zdárný průběh předešlých festivalů a to i Skupině ČEZ, která se k této akci také připojila. Budeme moc rádi, pokud se k nám připojíte a letošního jubilejního velkého pивního festivalu v Padochově se zúčastníte.

Vladimír Pazourek

PŘIJĎTE SE BAVIT S NÁMI

POZVÁNKA NA AKCE PODPOŘENÉ SKUPINOU ČEZ

červenec		
1. 7.	Hlína	Divadelní představení v přírodě
1.-7. 7.	Zárubice	Bláznivý týden
2. 7.	Tasov	Tasovský vejšlap
8. 7.	Pozďatín	Pozďatínská lávka
14.-15. 7.	Oslavany	Karmelská pouť
21. 7.	Miroslav	Meruňkobraní s Jarmarkem u Floriána
21.-28. 7.	Náměšť nad Oslavou	Festival Folkové prázdniny
28. 7.	Rosice	Vozatajské závody
28. 7.	Jevišovice	Zámecká vinařská romance
srpen		
4. -18. 8.	Jaroměřice nad Rokytou	Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského
17.-18. 8.	Třebíč, Podzámecká niva	Slavnost Tří kápí
18. 8.	Jevišovice	Jevišovické historické slavnosti
24.-26. 8.	Moravské Budějovice	Mezinárodní hudební festival Václav Hudeček a jeho hosté
září		
1.-9. 9.	Třebíč	Třebíčský operní festival
8. 9.	Dolní Kounice	Rosa coeli - historické slavnosti
8. 9.	EDU a okolí	Dukovanské stezky, turistický pochod
8.-9. 9.	Náměšť nad Oslavou	„Oživený zámek“
8.-9. 9.	Oslavany	Historické slavnosti
22. 9.	Rosice	Česnekové slavnosti

V tomto přehledu je uveden pouze výběr akcí - jejich kompletní seznam najdete v on-line Zpravodaji na www.zpravodajedu.cz

PRO VOLNOU CHVÍLI

Elektrárna Pastviny byla v době výstavby největší přečerpávací elektrárnou, která neměla vrchní stavbu strojovny, tj. soustrojí bylo volně pod širým nebem - jednalo se o tzv. elektrárnu švédského typu. Další prvenství si získala elektrárna v přístrojovém vertikálním uspořádání, s čerpadlem pod turbínou bez výsuvné spojky. Výstavba elektrárny byla zahájena v roce 1933 na 91. říčním kilometru na Divoké Orlici obci Nekoř a skončila v roce 1938. Budova dnešní elektrárny byla vybudována ... **viz tajenku** později, do té doby bylo soustrojí opatřeno plechovým krytem. Naposledy byla elektrárna v čerpadlovém režimu v březnu 1964. V roce 2000 byla provedena modernizace celé elektrárny. V elektrárně je nainstalována Francisova turbína s výkonem 3000 kW. Celkový objem nádrže napájející tuto elektrárnu je 11,033 mil. m³. Elektrárna se nachází v okrese Ústí nad Orlicí. (Zdroj: Krajinou Skupiny ČEZ)

Tajenka z minulého čísla Zpravodaje zněla ...**trvala dva roky**. Hodně luštitelů nám však poslalo nesprávnou odpověď: **trvala pět let**. Ze správných odpovědí jsme vylosovali paní **Lydii Mičkalovou z Němčic**, které jsme poslali soupravu na přípravu pizzy, a pana **Josefa Žáka z Ocmanic**, který od nás dostal soupravu na otevírání vína. Výhercům upřímně blahopřejeme a těšíme se na správné odpovědi kvízu v tomto čísle Zpravodaje. Pokud se chcete zúčastnit slosování o ceny, zašlete do 15. července 2012 tajenku na korespondenčním

U každé odpovědi na kvízovou otázku najdete i různá písmena. Když otázku správně vyluštíte a seřadíte si písmena hezky za sebe, získáte tajenku.

1. Jak se jmenovala skupina, kterou založil John Lennon? Hráli v ní i Paul McCartney a George Harrison.

OT Yardbirds **O** Silver Bees **A** Quarrymen

2. Které město má ve svém znaku orlici s červeným jazykem a velká písmena SPQO?

ŽO Olomouc **ŘI** Opava **ČT** Znojmo

3. Karibský tanec, při kterém se tanečník musí protáhnout pod nízko položenou tyčí, se nazývá

VR Lipsi **D** Limbo **C** Pogo

4. Miliardtina základní fyzikální jednotky má předponu

E piko- **VA** nano- **TS** atto-

5. Který spisovatel se před smrtí rozloučil se svou manželkou slovy: „Dobrou noc, kočička!“

TO Franz Kafka **T** Karel Čapek **C** Ernest Hemingway

6. Kolik vážil historicky první elektronkový počítač ENIAC z roku 1946?

L 270,6 kg **RO** 2,7 tuny **ET** 27 tun

7. Jaké synonymum užívají jazykovědci pro interjekci?

K Mezistupeň **L** Citoslovce **ET** Přívlastek

8. Jak se jmenoval sumec, kterého kočíroval Rumcajs v televizním večerníčku?

ET Holdegren **Í** Rabiják **Ů** Kuba

lístku na adresu: JAS, Sokolská 368, 675 55 Hrotovice nebo na e-mail: zpravodajedu@cez.cz.

Pokud nám posíláte odpověď mailem, nezapomeňte napsat svoji poštovní adresu, abychom vám mohli poslat případnou výhru.

INZERCE

PRAVIDLA OBJEDNÁVÁNÍ INZERCE

Inzerovat mohou soukromé osoby, živnostníci a firmy, mající svoji provozovnu ve dvacetikilometrovém pásmu okolo EDU. Cena inzerátu o velikosti 1/16 strany je 250 Kč vč. DPH, o velikosti 2/16 strany je 500 Kč vč. DPH.

Zájemce o inzerci zašle objednávku s uvedením názvu a sídla firmy, IČ, příp. DIČ buď mailem na adresu: jas@jas-hrotovice.com nebo písemně na adresu: JAS, Sokolská 368, 675 55 Hrotovice. Obratem bude na adresu firmy zaslána faktura-daňový doklad na úhradu ceny inzerátu. Inzerát bude zveřejněn po uhrazení faktury.

Vydavatel neodpovídá za kvalitu inzerovaných výrobků a služeb.

**Kácení stromů
v omezených prostorech
Zdravotní řezy
vzrostlých stromů
Péče o památné stromy**
mobil 608 717 245

Martin Uhlíř, Lipová 1315, Rosice
www.tree-climbing.cz

PROTIKOROZNÍ NÁSTŘIK DUTIN A PODVOZKŮ

OPEL -

prodej použitých dílů

Došek Josef
Mohelno 282
Tel. 602 571 260

PLOCHÉ STŘECHY HAVLÁT

Rodinné domy, garáže, terasy

- **IZOLACE PROTI VODĚ**
 - kvalitní materiály, záruka
 - životnost až 30 let
 - odborně provedená práce
- **NÁTĚRY STŘECH**

JIŘÍ HAVLÁT, ZAKŘANY 157
tel.: 548 535 243
603 767 908
www.havlat.webnode.cz
IZOLATÉRSTVÍ

Radek NETERDA

Ketkovice 127, 664 95 Ivančice

tel.: 773 532 637

e-mail: r.nett@seznam.cz

www.drevostavby-neterda.cz

Lesnictví a péče o stromy Adamera s.r.o.

- riziková těžba
- odstranění pařezů frézováním
- likvidace větví štěpkováním
- prodej dřevních štěpků
- péče o památné stromy
- bezpečnostní, zdravotní a redukční řezy na stromech
- bezpečnostní vazby v korunách stromů
- výsadba stromů na trvalé stanoviště
- stříhání živých plotů
- sečení trávy, práce s křovinořezem
- sečení přerostlých porostů - mulčování
- likvidace náletových dřevin a buřené postřiky

Višňové 187, 671 38
tel.: 606 532 184

e-mail:
adamera.sro@seznam.cz

www.adamera.cz

VČELAŘSKÁ PRODEJNA

- CELOROČNÍ PRODEJ MEDU

ŠIROKÝ SORTIMENT VČELAŘSKÝCH POTŘEB

Rozmnožovací chov matek F1- SINGER přijímá objednávky na:

- Oplozené matky F1 SINGER
- Pětirámkové oddělky r.m. 39/24 odběr dle pořadníku přijetí objednávky.
- Tenkostěnné nástavkové úly 39/24, cena 1500 Kč

Včelařská farma a prodejna KURTIN
Ing. Kamil KURTIN

Račice 41, 675 55 Hrotovice, okres Třebíč
Tel.: 737 363 489, www.vcelarstvikurtin.cz

NEPŘETRŽITÝ PRODEJ - prodejna je umístěna v suterénu rodinného domu, po telefonické domluvě vás obsloužíme KDYKOLIV i ve večerních hodinách.

SVATEBNÍ SALON VELATURA

- Půjčovna satebních a společenských šatů
- Satební šaty na míru
- Satební doplňky
- Satební služby a servis
 - satební oznamení
 - kytice, cukroví atd.

Masarykova 84
664 11 Zbýšov
www.salonvelatura.cz, tel.: 737 588 779

GALANTERIE u Pospíšilů

NABÍDKA ZBOŽÍ

šicí potřeby
korálky, přize
punčochové zboží
ponožkové zboží
čepice, šály, šátky
kravaty, deštníky
kožená galanterie
termoprádlo
luxusní dámské prádlo

ČISTÍRNA
chemické čištění
(obleky, pláště,
bundy, kožichy,
kožené oděvy...)

PRÁDELNA
praní prádla
(prac. oděvy, prádlo
pro zdravotnická zařízení)

Galanterie u Pospíšilů, Rosice – tel.: 606 237 918

WWW.GALANTERIE-ROSICE.CZ

www.opticky-svet.cz - tel.: 773 552 295
Moravské Budějovice
Hrotovice - Znojmo

optik FRIČ

- široký výběr **DIOPTRICKÝCH A SLUNEČNÍCH BRÝLÍ**
- **KONTAKTNÍ ČOČKY**
více na www.opticky-svet.cz
- **ZHOTOVENÍ BRÝLÍ**
na počkání (EXPRESS)
- **MĚŘENÍ ZRAKU ZDARMA**
- **SERVIS K BRÝLÍM ZDARMA**
- **ZÁKAZNICKÉ SLEVY**

**NYNÍ SLEVA 1000 Kč
na brýlové obroučky**

Sleva platí při nákupu jakékoliv obroučky s brýlovými skly Shamír Glacier
více o Shamír Glacier na www.opticky-svet.cz

GANT D&G
HYUNDAI JOOP!
GUESS

SOUTĚŽENÍ PRO ŠKOLÁKY

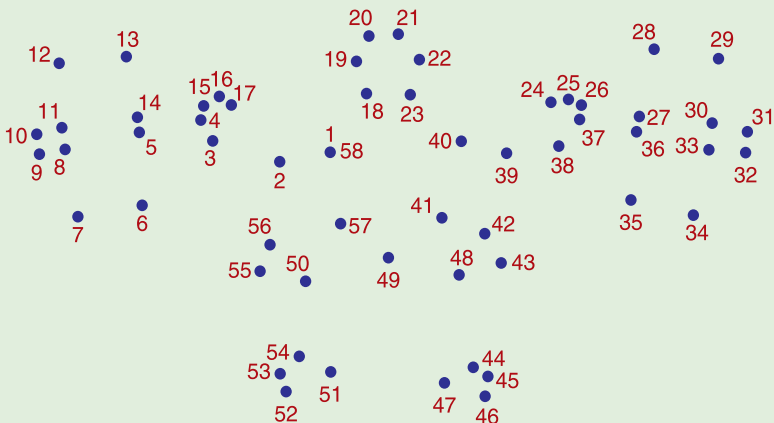
Milí školáci,

Zpravodaj vám přináší další soutěž, kterou pro vás tradičně připravilo brněnské vydavatelství KIRA. Věříme, že si ještě před začátkem prázdnin najdete chvíli k luštění a pošlete nám své odpovědi. Ze správných odpovědí vylosujeme deset účastníků soutěže a pošleme jim ceny, které věnuje Jaderná elektrárna Dukovany. Do losování o ceny budou zařazeny ty odpovědi, v nichž budou správně vyřešeny alespoň tři úkoly. Odpovědi na korespondenčním lístku nebo pohlednici zasílejte do 15. července 2012 na adresu: JAS, Sokolská 368, 675 55 Hrotovice nebo na e-mail: zpravodajedu@cez.cz.

Pokud nám budete posílat svoje luštění mailem, napište i svoji poštovní adresu, abychom vám mohli poslat případnou výhru. Nezapomeňte připsat školu a třídu, do které chodíte. Šťastnými výherci z minulého čísla, kterým jsme poslali praktickou taštičku, jojo a dvě propisky, z toho jednu bliskací ☺, jsou: **Michaela Čierna z Valče, Martin Novotný z Kralic, Eliška a David Votoupalovi z Dukovan, Evička Trískalová a Monika Matoušková z Ivančic, Dominik a Andrea Havlátovi z Dukovan, Dana Veselá z Ketkovic, Anna Procházková ze Zakřan a Petr Hasil ze Zastávky.** Všem blahopřejeme a těšíme se na správné odpovědi soutěží z tohoto čísla.

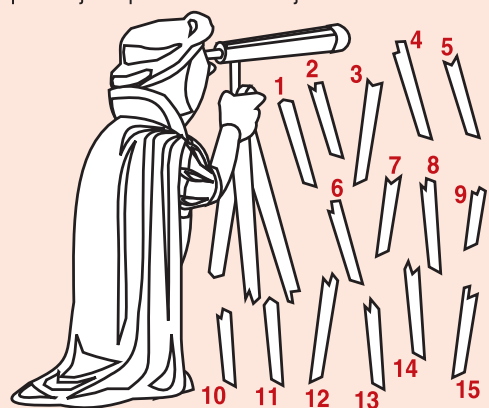
OLYMPIONIK

Spojte postupně všechny číslice od 1 do 58 a objeví se před vámi obrázek sportovce. Víte, který olympijský sport tento silák provozuje?

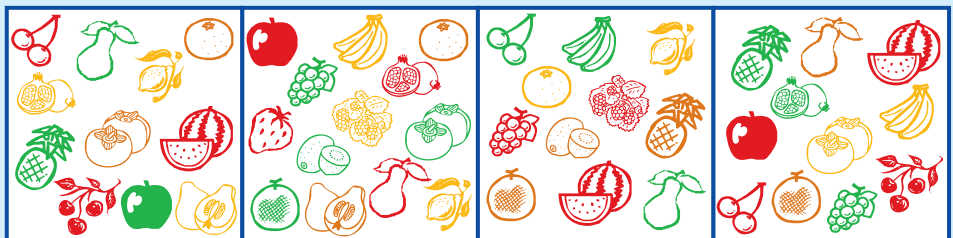
GALILEO

Slavný italský astronom Galileo Galilei sestrojil hvězdářský dalekohled. Určete, které tři nožičky patří k jeho polámanému stojanu?

OVOCE

Máte rádi ovocné koktejly? Z ovoce, které pro vás nakreslil pan malíř, byste je určitě udělali. A byly by jistě velmi dobré. My však pro vás máme docela jiný úkol: Napište nám, které ovoce se nachází pouze v jednom čtverci?

PŘIPRAVILO VYDAVATELSTVÍ KIRA BRNO

SUDOKU

Do každého políčka vepište jednu číslici od 1 do 6 tak, aby se neopakovaly v žádném řádku, sloupci ani v žádném z šesti vyznačených obdélníků. Stačí zaslat řešení druhého řádku.

		1	2		
	2			1	
1					2
4					5
	1			6	
		3	5		

KONEČNĚ!!!

Milé děti, konečně jste se dočkaly, prázdniny jsou za dveřmi. Projděte si bludištěm a sesbírejte si pastelky, které se vám budou o prázdninách hodit. Kolik jich máte?

